

INTERVIEW Ben Crul

'Bureaucratie: ik verwonder me er altijd weer over'

De Leidse oud-huisarts Ben Crul stond te popelen om te helpen met het booster. Hij moest tandenknarsend wekenlang wachten, maar na zijn eerste week bij de priklocaties Holiday Inn en Leeuwenhorst Noordwijkerhout te hebben gedraaid, is hij enthousiast over de sfeer en mentaliteit van zijn collega's daar. Zijn leidmotief is al zijn leven lang: hoezo kan het niet?

Bureaucratie

„Nietsvermoedend gaf ik me eind november op om te helpen met vaccineren. Als oud-huisarts heb ik jarenlang ervaring met het zetten van prikken en ik dacht: een instructie van een kwartier is meer dan genoeg. Maar nee. Ik moest eerst een onlinecursus volgen, een verklaring omtrent gedrag aanvragen en mijn huisartsenbul opsturen, wat nog een hele zoektocht was. Tot slot moest ik op locatie nog een live training van anderhalf uur volgen – en dat kon pas op 20 december gebeuren. Kortom, ik kon pas op 22 december aan de slag. Maar die bureaucratische rompslomp was ik snel vergeten, zodra ik vaccins kon gaan open-trekken en gaan prikken. Ik kan niet anders zeggen dan dat ik, nu ik dat inkijsje in zowel Leiden als Noordwijkerhout heb, niets dan lof heb voor de onderlinge sfeer, de zorgvuldigheid en het enthousiasme van alle medewerkers. Iedereen spant zich enorm in om zoveel mogelijk mensen te kunnen prikken. Het zijn allemaal 'doe-mensen', heerlijk.”

De hobbel

„Wat ik nu merk is dat de vertragende factor bij het booster is minder het aantal vaccintrekkers en -prikkers betreft en meer het



Paspoort

Naam: Ben Crul
Leeftijd: 69
Woonplaats:
Opleiding: opleiding tot huisarts, Universiteit Leiden
Beroep: was huisarts in Leiden (1980-1998), hoofdredacteur vakblad Medisch Contact (1997-2011), medisch adviseur Zilveren Kruis (2011-2016)
Burgelijke staat: getrouwd met Carla Kramer, vier kinderen en vijf kleinkinderen
Maatschappelijk: voorzitter Fietsmaatjes Leiden/Leiderdorp, vertrouwenspersoon wielerveding Swift in Leiden; voorzitter Initiatiefgroep Ontmoetingsplek Stevenshof, bestuurslid SGG-fonds Zilveren Kruis/Achmea; vaccineerder bij de priklocaties Leiden en Noordwijkerhout

registratiesysteem. Je bent afhankelijk van die computer en het kost tijd voordat alle gegevens zijn ingevoerd en aangepast. Iedereen wil toch dat ook zijn QR-code klopt. Het systeem kan qua snelheid niet meer aan.

Ik probeer dan intussen met iedereen een praatje of een grapje te maken. Tegelijkertijd is het zaak om de gevaccineerde zo snel mogelijk dat hokje weer uit te krijgen. Je ziet onder het deurtje door de lange rij! Ik vergeet ook bijna te eten, zo geconcentreerd ga je maar door.

Grappig is ook dat er onder de vaccinatie medewerkers een soort wedstrijd element ontstaat. Iedereen is erop gefocust om zoveel mogelijk vaccins uit een flesje van Moderna te trekken. Dat luistert heel nauw. De meest geroutineerde vaccintrekkers komen op twintig. Zelf haalde ik de eerste dagen de negentien.”

Flappies

„Ik blijf me op de vaccinatie locaties verbazen over de fysieke verschillen tussen mensen, doorgaans zijn het vijftigers tot zeventigers die zich nu melden, praktisch leeftijdsgenoten. Waar de bovengrenzen van de één er als dunne flappies bijhangen, zijn die van de ander stevig en gespierd. Prik

makkelijker. Ik zie opvallend veel tattoos. Een op de vijf oudere mensen gebruikt antistolling, vind ik ook iets opvallends. Sommige mensen hebben prikangst. Een vrouw had zo'n angst dat ze alleen in haar bil geprikt wilde worden in plaats van in haar arm.

Het helpen prikken is mijn bescheiden bijdrage tegen het virus. Het geeft me een goed gevoel. Ik hou van mensen. Ik ben blij dat ik heb doorgezet. De mensen die een booster komen halen zijn dolblij – ik snap dan ook niets van die demonstraties van antivaxers.”

Al die rompslomp

„Mijn irritatie bij de aanmelding als vaccinatiemedewerker staat symbool voor hoe ik me mijn hele leven al over bureaucratie verwonder. Dat 'vinkjes zetten' speelt op zoveel gebieden, en dan kan ik me niet inhouden.

Ik ben van: hoezo? Waarom duurt het zo lang? Waarom eerst bedenken waarom iets niet kan in plaats van hoe het wel kan? Gewoon beginnen, onderweg sturen we wel bij. En vooral: niet kletsen, maar doen. Mijn ouders hebben me daar altijd in gestimuleerd en daar ben ik ze nog steeds heel dankbaar voor.”

Leidse roots

„Ik ben een echte Leenaar en heb hier ook gestudeerd. Natuurlijk zou ik beslist geen huisarts worden in mijn eigen stad, maar dat is toch gebeurd. Geen spijt van. Leiden is een verrukkelijk stadje.

Mijn opa had hier een kleine rederij, hij voer met twee schuiten op Zaandam voor Albert Heijn. Mijn oma had om wat bij te verdienen een sigarenzaak, De Halte, aan de Hogewoerd 100. Niet lachen! Niet iedereen weet meer dat ik destijds actie heb gevoerd tegen die metersgrote reclamezuil voor een sigarettenmerk aan de Plesmanlaan. Samen met een longarts heb ik geregeld dat die Marlboro-man toen een week lang afgedekt werd met de tekst 'Stop rookreclame'. We vonden bergbeklimmers van Minerva bereid om die mast in te klimmen en we riepen alle 'witte jassen' uit Leiden op om ook te komen protesteren. Het liep een beetje uit de hand, want ze blokkeerden de hele Plesmanlaan.

Leuk hoor, die Leidse roots. Ik kom soms nog mensen tegen die mijn familie hebben gekend. Laatst vertelde een Fietsmaatje, een man



van 93, dat hij ooit nog verliefd is geweest op mijn moeder en waarom. Dat zijn dierbare dingen.”

Fietsmaatjes

„Het idee achter Fietsmaatjes is subliem. Oudere mensen of gehandicapten, die niet zelfstandig kunnen fietsen, kunnen met een vrijwilliger op een duofiets rondrijden. De vrijwilliger stuurt, de 'gast' trapt desgewenst mee. Ik heb zeker niet de primeur voor deze organisatie, die had de Warmondse Tekla Zwinkels, die in Teylingen de eerste Fietsmaatjes-afdeling heeft opgezet.

Zes jaar geleden ben ik bij Tekla aan de keukentafel gaan zitten. Zij had al een stramien, ik heb in Leiden en Leiderdorp mensen gezocht die het ook een leuk idee vonden om met oudere mensen te fietsen. Via Zorg en Zekerheid en het fonds De Carolusgulden heb ik geregeld dat die Marlboro-man toen een week lang afgedekt werd met de tekst 'Stop rookreclame'. We vonden bergbeklimmers van Minerva bereid om die mast in te klimmen en we riepen alle 'witte jassen' uit Leiden op om ook te komen protesteren. Het liep een beetje uit de hand, want ze blokkeerden de hele Plesmanlaan.

Scherf: eureka

„Toen kwam corona en moesten ook de vrijwilligers en gasten op anderhalve meter afstand blijven.

Met de duofiets van Fietsmaatjes bij de vaccinatie locatie bij Holiday Inn: „Je vergeet bijna te eten, zo geconcentreerd ben je aan het booster.”

Dat gaat natuurlijk niet op een duofiets. Iedereen bleef hangen in de modus 'we mogen nu eenmaal niet meer fietsen'. Ik dacht: ik ga kijken hoe het wel kan, heb een fiets hier naartoe gehaald en ben in mijn achtertuin gaan knutselen. Binnen een dag had ik een houten scherm met plexiglas ertussen getimmerd, zodat je elkaar kon blijven zien. Eind april vorig jaar, dik een maand na het begin van corona, konden we in Leiden en Leiderdorp weer fietsen.”

Pietje Bell

„Ik rij zelf ook als Fietsmaatje – als je ergens voorzitter van bent, moet je ook meedoen. Ik fiets met Johan Waanders, een man van 97. Het is altijd gezellig. Mensen van die leeftijd hebben zoveel te vertellen. Zijn grote trots is dat hij twee jaar geleden tijdens een verrassingsbezoek in Warmond met de koning heeft mogen fietsen. Van tevoren had ik met hem afgesproken dat hij bij de koning zou aanklaarten of we voortaan door zijn bos mogen fietsen, De Horsten in Wassenaar. Dat mag officieel niet, net zomin als dat we door de Haarlemmerstraat in Leiden mogen. Terwijl gasten juist de bossen en winkeltalagen prachtig vinden.

Helaas kwam het er niet van om het de koning te vragen. Het re-

„Ik zie dunne flappies, spieren en opvallend veel tattoos”

Van arts naar patiënt

„Ik heb mijn hele leven veel gefietst en gesport en je ziet dat ik geen gram teveel weeg. Ik ben altijd gezond geweest. Tot vijf jaar geleden. Ik werkte nog, bij Zilveren Kruis/Achmea in Leusden, en was op weg naar mijn werk. Ineens kreeg ik een gevoel van naderend onheil. Ik belde mijn vrouw, ze belde de huisarts en die zei: meteen aan de kant gaan staan. Dat is achteraf mijn redding geweest. Ik stond er nog niet, of de ambulance arriveerde. Dan gaat alles vanzelf. Ik bleek een hartinfarct te hebben. Zo'n gevoel van naderend onheil is kenmerkend. Je kunt het niet duiden, maar je weet: dit gaat helemaal mis. Ik ben meteen gedotterd, heb een stent gekregen en dacht: probleem opgelost, ik kan weer op de fiets, ik kan alles.”

Onmisbare zorg

„Anderhalf jaar later was het weer mis. Ik was na een inspannende fietstocht thuis in bed gaan liggen en mijn bloeddruk bleek extreem laag. Van de ambulancebroeder mocht ik de trap niet af. De brandweer moest me horizontaal door het raam mijn huis uit takelen. Ik zei nog tegen mijn vrouw: maak een foto, dit is uniek! De foto is niet best geworden, haha. Bleek ik trombose in mijn stent

te hebben. Dat gebeurt zelden, maar mij wel. Ik heb nu een stent in een stent. Toen ik weer thuis was, heb ik de brandweer en de ambulance gebeld om ze te bedanken en te vertellen dat ik er mede dankzij hen weer heel was uitgekomen. Dat vonden ze fijn, want ze blijken haast nooit te worden bedankt.

Als patiënt ervaar je het veilige gevoel zodra de ambulanceverpleegkundigen er eenmaal zijn. Dan weet je: ze weten wat ze doen, het zijn ook van die types die direct aanpakken. Je begrijpt, als je aan dat soort mensen komt, dan heb je aan mij een verkeerde. Je weet niet half hoe belangrijk die mensen zijn als jij met een door vuurwerk beschadigde hand of oog naar het ziekenhuis zou moeten.”

Rollen omgedraaid

„De rollen in het leven draaien langzaam om. Van de kinderen uit ons samengestelde gezin zijn er twee in opleiding tot medisch specialist. Vroeger kwamen ze bij mij als er iets met ze was. Nu ga ik bij hen te rade. Dat is enerzijds heel confronterend, maar aan de andere kant heeft het ook iets heel moois, dat je dingen kunt overlaten en overdragen. Met veel zaken in het leven bemoei ik me niet meer. Behalve met dat vaccineren!”

FOTO HIELCO KUIPERS

Crul duikt overal op

Ben Crul is een veelzijdig man. Voordat hij hoofdredacteur werd van het vakblad Medisch Contact, was hij twintig jaar huisarts in Leiden.

Maar hij schreef ook een roman, puttend uit zijn dokterspraktijk en hij was columnist. Hij richtte de Leidse en Leiderdorpse afdeling van Fietsmaatjes op: de grootste van het land. Toen er door corona niet meer kon worden gefietst, timmerde hij een prototype van een houten scherm met plastic venster in elkaar, verfdde het blauw, maakte er meteen tien en zie, zes weken later konden

vrijwilligers en gasten weer op pad. Duidelijk een type 'niet lullen, maar poetsen'.

Dezer dagen is hij te vinden in de priklocaties Leiden en Noordwijkerhout, waar hij met

onstuitbaar enthousiasme honderden streekgenoten een boostervaccinatie geeft. Heel bevredigend werk, vindt hij. Zijn protesten tegen de stroperigheid van het systeem en het wekenlang wachten, die landelijke media-aandacht kregen, zijn wat verstomd.



Miep Smitsloo miepsmitsloo@planet.nl

'De stagnatie zit meer in het computersysteem dan in de GGD'.